

VYUŽITÍ KONCEPTU BAZÁLNÍ STIMULACE ve snoezelnových místnostech

PhDr. Karolína Friedlová, Praxisbegleiter für Basale Stimulation® in der Pflege
Vysokoškolský pedagog, Slezská univerzita v Opavě, jednatelka akreditované vzdělávací společnosti INSTITUT Bazální stimulace s.r.o., e-mail: institut@bazalni-stimulace.cz

V únorovém čísle tohoto periodika jsem vás, vážení čtenáři, seznámila s teoretickými východisky konceptu Bazální stimulace, filozofií konceptu, základními i nastavbovými prvky konceptu a také s využitím 10 centrálních evropských cílů pro strukturu individuálních ošetrovatelských nebo terapeutických plánů.

Bazální stimulace není léčebná metoda, ale vývoj podporující pedagogicko-ošetrovatelský koncept, který vychází z bazálních oblastí vnímání člověka (somatické, vestibulární, vibrační). Koncept Bazální stimulace umožňuje setkání v bazální rovině a v bazální rovině také vedení dialogu jako předpokladu podpory vývoje jedince. Koncept Bazální stimulace podporuje vnímání, hybnost a komunikaci. Nabízí u lidí s nevratným postižením či onemocněním prožití života v nejvyšší možné míře kvality a důstojnosti. Filozofii konceptu je myšlenka, že člověk může mít špatnou medicínskou prognózu, ale dobrou sociální prognózu. Koncept také maximálně respektuje autonomii člověka, podporuje orientaci a tím posiluje pocit jistoty a bezpečí. Využívá zachovalých schopností člověka k podpoře a nácvičku jeho základních sebeobslužných, pohybových, společenských a komunikačních činností.

Autor konceptu Bazální stimulace prof. dr. Andreas Fröhlich vycházel při strukturování konceptu v 70. letech minulého století z tvrzení, že „každé dítě je vzdělatelné a že nedostatečná senzomotorická stimulace vede k sekundárnímu poškození intelektu“. Německý neurolog, předseda německé společnosti pro neurovědy prof. Lothar Pickenhein tvrdí, že kontinuální, cílená stimulace smyslových orgánů dle konceptu Bazální stimulace umožňuje vznik nových dendritických spojení v mozku a novou neuronální organizaci v jeho určitých regionech. Multisenzorická stimulace



dle konceptu Bazální stimulace je uplatnitelná také ve snoezelnových místnostech.

Snoezeln je individuální multismyslový koncept, jeho vznik se datuje do doby 70. let minulého století. Koncept vznikl na podkladě teorie dvou amerických psychologů Clelanda a Clarka, kteří založili místnost „Sensory cafeteria“ a publikovali výzkum vedený v této místnosti. Jeho cílem byla podpora a rozvoj komunikačních schopností člověka a změny chování díky vybraným smyslovým podnětům. Z tohoto výzkumného materiálu prvotně vycházel ad Verheul a Jan Hulsegge, nizozemští odborníci, kteří v podmínkách ústavní péče rozvíjeli senzoryckou činnost jako spontánní volnočasovou aktivitu osob s mentálním a tělesným postižením. **Podstatou Snoezeln konceptu je tedy poskytnutí individuální a přirozeně navázané senzorycké stimulace v přijatelném a nestresujícím prostředí bez potřeby a nutnosti rozvoje vyšších kognitivních oblastí, kupříkladu logických a abstraktních procesů myšlení a paměti.** Dostupné výzkumné studie poukazují na pozitivní efekt tohoto konceptu na emocionální stav klienta, náladu a psychické procesy a zlepšení komunikačních schopností a redukci poruch chování a emocí. **Koncept Bazální stimulace nabízí širokou nabídku postupů ve snoezelnových místnostech nejen u dětí ve speciálních školách, ale také u dětí, dospělých a seniorů v zařízeních sociálních služeb a ve zdravotnických zařízeních.**



Uplatňované nabídky konceptu Bazální stimulace ve snoezelných místnostech:

1) Bazální (základní) terapeutické nebo pedagogické nabídky:

- somatické nabídky,
- vestibulární nabídky,
- vibrační nabídky.

2) Nástavbové terapeutické nebo pedagogické nabídky:

- auditivní nabídky,
- optické nabídky,
- olfaktorické nabídky,
- taktilně-haptické nabídky,
- orální nabídky.

Z prvků somatické stimulace se ve snoezelných místnostech mohou aplikovat všechny somatické nabídky, tedy zklidňující, povzbuzující, neurofyziologická a diametrální stimulace, kontaktní dýchání, masáž stimuluje dýchání a polohování hnízdo nebo mumie. Somatická stimulace může být kombinovaná s optickou, auditivní, taktilně – haptickou, ale také vestibulární, vibrační i orální stimulací.

Právě širokospektrá nabídka základních i nástavbových prvků konceptu Bazální stimulace umožňuje terapeutům maximálně využít technické zázemí snoezelných místností. V praxi se někdy setkávám s názorem, že Snoezeln koncept je zaměřen technicky a že bez technické podpory (materiálně-technického vybavení) není možné tento koncept uplatňovat. Koncept Bazální stimulace nabízí praktické nabídky, manuální a cílenou terapeutickou práci s tělem klienta, kdy uplatnění bazálních prvků, tedy somatické, vibrační a vestibulární stimulace, je primární a výchozí nabídkou.

Těchto stimulačních technik lze využít, i pokud nejsou snoezelné místnosti dokonale vybaveny technickým zázemím (světelné válce, koule, hudební přehrávače, atd.).

Oblasti uplatnění konceptu Bazální stimulace ve snoezelných místnostech:

- klinická péče (především dětské JIP a dětské ARO)
- sociální služby,
- výuka ve speciálních školách,
- hospicová péče,
- rehabilitační zařízení.

Ošetřující nebo terapeut, který aplikuje jednotlivé prvky konceptu Bazální stimulace u klienta ve snoezelné místnosti, činí tak na základě stanoveného individuálního plánu klienta. Předpokladem pro stanovení plánu je znalost somatického a mentálního stavu klienta, jeho deficitů a zachovalých schopností v oblasti hybnosti, vnímání a komunikace a především jasně stanovený cíl, kterého plánuje terapeut dosáhnout. Vhodné je využít 10 centrálních evropských cílů pro péči v konceptu Bazální stimulace, které zohledňují všechny potřeby člověka dle Maslowovy pyramidy lidských potřeb. Kombinace obou konceptů, tedy konceptu Bazální stimulace a Snoezeln konceptu umocňuje terapeutickou relevanci poskytované péče a podporuje komunikační, pohybové schopnosti člověka a jeho psychomotorický vývoj. Pomáhá také navázat vztah mezi klientem a terapeutem, budovat pocit jistoty a důvěry, posiluje vnímání autonomie člověka a v neposlední řadě také přispívá k rozšíření terapeutických nabídek a posílení kvality poskytované péče.